

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETESI ÁRA: Felévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

Bizalmi egyének.

Irta: *Edvi Illés Béla* m. kir. csendőrszázados.

Nagy városokban, a hol az emberek százazrei laknak egymás mellett, a különféle foglalkozással bíró egyének egymást nem ismerik, hacsak a foglalkozásuk, állásuk vagy közszereplésük ismertté nem teszi őket.

E városokban a legtöbbszörre nagy bázakban lakó emberek az egy házban, sőt a velük szomszédos lakásban lakó családot is alig ismerik, hacsak velük valami uton összeköttetésben nem állanak.

Az egyén, kinek egy bizonyos társadalmi köre és ismeretsege megvan, a sok ember naponta való látása miatt az emberek iránt közömbössé válik, de meg elfoglaltsága miatt is az ismerkedés iránti vágya és érdeklődése — hacsak ezekre különös indok nem ösztönzi — csökken s így bekövetkezik az egyének kiléte iránti teljes közömbösség. Itt csakis a feltűnő szur szemet az egyéneknek.

Feltűnő pedig itt is minden előforduló rendellenes dolog, tehát a közbiztonságot veszélyeztető törvénysértések és azoknak nyomozása is.

Azt, hogy a törvénysértések — főleg ha súlyosak — feltűnést ne okozzának, megakadályozni nem lehet, de az eredmény biztosítása érdekében okvetlen szükséges, hogy legalább a nyomozások egyes részletei feltűnés nélkül eszközöltessenek.

Ezen okból kifolyólag van az ilyen nagyobb városokban a törvénysértések meggátlására illetve üldözésére kétféle közbiztonsági közeg rendszeresítése: a leginkább csak karhatalmi s megelőző szolgálatot teljesítő egyenruhás rendőr és a megelőző szolgálatot is, de főleg nyomozást teljesítő polgári rendőr és tisztviselő (titkos rendőr, detektív).

A polgári ruhában működő rendőrök vagy tisztviselők (detektívek) az emberek sokaságában eltűnnek mindenütt feltűnés nélkül megjelenhetnek s így közvetlen megfigyeléseket tehetnek és a nyomozást is feltűnés nélkül folytathatják.

A csendőrség működési területén már egészen mások tekintetben a viszonyok, mert itt az emberek falvakban és kisebb városokban laknak, a hol az egyének egymásnak nem csak a személyét, hanem legtöbbször magánviszonyait is részletesen ismerik. Itt tehát akár

egyenruhában, akár polgári ruhában van a közbiztonsági közeg, rövid, egyszeri látás után felismerik.

Sokszor hallani laikus emberek jóakaratu megjegyzéseit, hogy a nyomozások megkönnyítése végett a csendőrség mellé detektív-testületet kellene szervezni, sőt egyes napilapok egy-egy bűncselekmény közlése után kilátásba is helyezik, hogy a hatóság a nyomozáshoz detektíveket fog kérni.

Pedig nem kell sokat magyarázni, hogy a vidéken, különösen falvakban, a hol egy detektív megjelenik, első perctől kezdve mint gyanús idegen szerepelne és nagyon is rövid idő alatt felismernék. Hogy mi volna ezen felismerésnek a következménye, azt mindenki tudja, a ki a falun lakó gonosztevőket ismeri. A következmények még a legjobb közbiztonsági viszonyok között is a szerencsés megmenekülés és az agyonverés határai között mozognának.

Igy tehát lehet mondani, hogy a detektívek vidéken való megjelenése a csendőrségre csak egy újabb veszélyes és nehez feladatot róna, t. i. a megoltalmazását olyan nagyon is veszélyeztetett egyéneknek, a kik közelében állandóan már a dolog célja miatt sem lehetne.

A megelőző szolgálat és a nyomozások alapja mindenütt a megfigyelés.

A csendőr megfigyelése — tekintve, hogy egyenruhában levő katona és polgári ruhát neki felvenni tilos — csak korlátolt, miután megjelenése különösen a terhelt egyének előtt feltűnő, ez pedig a megfigyelés lehetőségének és eredményének a rovására esik.

A csendőr megfigyeléseket eszközölhet éjjel vagy eldugott helyen nappal lesállítások és a szolgálaton kívüli időben a rendes társadalmi érintkezések alkalmával.

Ezen megfigyelések azonban a szolgálatra nézve nem elégségesek s így e tekintetben idegen támogatásra van szüksége.

Vidéken a megfigyelést részben elősegítik, részben pedig elővesszik a jóhírnevű lakosság, az intelligencia és a csendőr által köteleességszerűleg megszerzett ügynevezett bizalmi egyének.

A régi betyárvilágban, a midőn a közbiztonság gyengében állott, az intelligens egyének egyrészt és a köznépet a hatóság támogatásának hiánya, az utóbbit még a romantika is reávitte, hogy szemet hunytak a szegény

Villamos és gőzerőre berendezett gyár tisztelettel nem képes olcsón és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítési osztályának vezetője, legyen az hegedű, gordonka, cimbalom, orgona, zongora, harmonika, fuvola, rézfúvó-hangszert, húr, stb., míg **Rományi** legújabb képes harmonikum, harmonika, fuvola, rézfúvó-hangszert, húr, stb., míg **Budapestről, Király-u. 58.** árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik. Az összes hangszerek költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kérésre.

legények gurádzálkodásai felett. De sőt javaik megőrzését sokszor rajuk bízva, a hatóságok előtt a rossz hírben álló egyének jól ismert dolgait elhallgatták.

A mai korban a közbiztonság megfelelő állapota magával hozta, hogy a gonosztevők bármely mérvű támogatása vagy azok ismert büncselekményeinek alapos indok nélkül való elhallgatása már legalább is az egyéni tisztesség rovására megy s ebből kifolyólag a tisztességes elem is legtöbb esetben a gonosztevők ellen küzdők sorába lép s így jön létre a közbiztonsági közegeknek a különös érdek nélküli támogatása.

A csendőr a lakosság támogatására megfelelő körültekintés mellett számíthat első sorban is egyéni érdekből, a midőn a támogató polgári egyén érdekében állónak hiszi, hogy a csendőrrel jó viszonyban legyen, vagy ha a támogatásért jutalomra számít.

Ide tartoznak falukon különösen az üzlettel foglalkozó egyének, u. m. koresmárosok, szatócsok stb. a kiknek a csendőrség részéről jövő támogatás és jóakaratu figyelem sokszor létkérdés, — vagy olyan megbízható kapzai egyének, kik jutalom fejében támogatják a csendőrt.

Különösebb egyéni érdek nélkül is nyer támogatást a csendőr, a midőn ez az illető egyént csak közvetve érdekli.

Ilyenek az intelligentiához tartozó egyének, u. m. papok, tanítók, de még inkább földbirtokosok, gazdatisztek, bérlők stb.

Hatósági személyek is kötelesek a támogatásra, a mi azonban rendszerint csak akkor értékes igazán, ha az illető tisztviselő személyes ambíciója folytán keletkezik.

A csendőrnek szorosán vett legértékesebb támogatói azonban rendszerint csak oly egyének, a kiknél a támogatás csakis az érdekből, illetőleg önzésből ered.

A különféle okokból keletkezett ezen támogatások egymást azonban rendszerint kiegészítik.

Bizalmi egyéneknek tehát csakis azok nevezhetők, a kik a csendőrt leginkább egyéni érdekből támogatják.

A csendőr személyismereteinek az alapja a gonosztevők és a csendőrt támogató megbízható és intelligens elemeknek a megismerése, míg a szükséges többi személyi ismeret az előbbieknél csak a kiegészítése.

Már az előbb felsorolt indokok miatt tehát a csendőr megfigyelést csak aránylag csekélyebb mérvben teljesíthetvén, a megfigyelés legnagyobb részét a bizalmi egyénnel végezteti.

Még a nagyvárosokban nyomozó detektíveknek is, a kiknek különben is egyik főfeladata a feltűnésnélküli megfigyelés, szükségük van a bizalmi egyénekre, a csendőr pedig a bizalmi egyénekre egyenesen rá van utalva, mert azok nélkül a gonosztevők surlangjával szemben majdnem tehetetlen volna.

A bizalmi egyének, mert állandóan egy helyben laknak, megfigyelésüket könnyen eszközölhetik, de rendszerint olyan helyzetben is vannak, hogy a lakosság legnagyobb része bizalommal van irántuk s apró lekötelezésekkel módjukban áll a nekik alkalmas és szükséges egyént magukhoz fűzni és így bizalmassá tenni, de meg módjukban van legtöbb esetben a velük bizalmatlan egyénnel a rosszindulatot illetve haragot egy bizonyos fokig éreztetni s így a csendőr nyomozásához okvetlen szükséges adatokat már foglalkozásuk közben minden különösebb fáradság nélkül megszerezhetik.

A bizalmi egyének sem mindig a tiszta multu és legtisztességebb egyének közé tartoznak, de ez nem is nagyon lényeges, a mennyiben a bemondásaikat a csendőrnek mindig módjában van ellenőrizni, de sőt a csendőrnek minden törekvése oda irányul, hogy a kapott adatokról személyes meggyőződést szerezzen, ha pedig a kapott adat neki kevésbé valószínű, akkor óvatosan azt a saját megfigyelésével is ki kell hogy egészítse, mielőtt jól megfontolva nyilvánosan fellépne.

A nem tiszta multu s így gyanus egyének felhasználásánál azonban a legnagyobb óvatosság szükséges. Igaz ugyan, hogy ezen kétes jellemű egyének a gonosztevőket, azok cselekményeit, surlangját és személyét a legjobban ismerhetik, tekintve, hogy e téren gyakorlatuk is van s ebből kifolyólag a gonosztevők bizalmát is többé-kevésbé bírják, azonban ezek megbízhatósága e téren csak akkor válik biztossá, ha őket valami különös egyéni érdek vezérli.

Ezeknél az egyéni érdekeknek ügyes kihasználása a legjobb eredményt biztosíthatja.

Igy tett példánl egy ügyes őrsparancsnok, a ki egy kóbor cigányok által elkövetett emberöléssel párosult rablásnál egy általa jól ismert és nagy összeköttetésű kóbor cigánynak a legkedvesebb fiát ezen büncselekményért mint gyanúsítottat elfogta.

Miután a kóbor cigány leginkább nem azért fél a miért elfogják, mint inkább más egyéb általa elkövetett sok büncselekmény reásütésétől, az apu kedvenc fiát kimentendő, a legnagyobb örömmel vállalkozott a tettesek kézrekerítésében a segédkezésre, a mi egy félországra szóló nyomozásnál tényleg szép eredménnyel is járt, a mennyiben a tettesek rövid idő alatt megkerültek.

Főelv tehát a kétes jellemű egyéneknél az óvatosság az adatok kihasználásánál és az egyéni érdekek azokkal szemben való ügyes csoportosításán, vagyis a kétes jellemű egyénben csak akkor lehet bízni, ha az egyéni érdek a tőle kívánt feladattal arányban áll esetleg még értékben azt túl is szárnyalja.

Népünknek átka az alkoholizmus, illetve a szeszitalok túlzott fogyasztása és az ebből kifolyólag izgatott idegek által létrejött úgyszólván beteges nomi vágy. Röviden szólva a szesz ital és a szerető.

A túllajtás e téren nemcsak a testnek idősebbi tönkremenésével, hanem mindig erkölcsi stülvedéssel jár.

A túllajtás e téren nemcsak a testnek idősebbi tönkremenésével, hanem mindig erkölcsi stülvedéssel jár.

A legjobb órák,

legzollóbb órák, egyszerűtől a legdrágábig, egy kézpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

művésznél Szegeden,
Javitások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

A különben is az erkölcsi életnek a legalacsonyabb fokán álló gonosztevő ezen két az erkölcsi súlyedéssel járó élvezetnek, a mikor csak teheti, feltétlen hódol, ha nem is beteges megszokásból, de legalább is két szempontból és pedig: mert a pénzt könnyen szerzi és könnyen is adja ki, már pedig elhez pénz kell, továbbá mert minden erkölcsileg züllött egyén máról holnapra él, nem tudva azt, hogy holnap már nem lesz egyéni szabadságától megfosztva s egyszerűen az élvezetektől is s így a jelent igyekszik alaposan kihasználni.

Ezen két jelzett körülmény a gonosztevőnek legtöbbször a veszedelme, mert a midőn leittasodik, a logikus gondolkodásra képtelen és elővigyázat nélkül fecseg. Ha pedig szeretőjéhez megy, ezzel szemben szintén túlbizalmassá válik, de sőt azzal sok esetben a tartózkodási helyét is elárulja, bár sok gonosztevő ezen úgy segít, hogy különböző vidéken 4—5 szeretőt is tart.

A gonosztevők ezen két tulajdonsága, mondhatni gyengesége a nyomozó csendőrnek nagy fegyvert ad a kezébe, ha azokat ügyesen kihasználni tudja.

Itt megint előtérbe lép a bizalmi egyének kérdése. Talán a gonosztevőket senkinek sincs módjában olyan jól és gyakran megfigyelni épp az előbb leirt indokok miatt, mint a különösen falun lakó korcsmárosoknak, mert olyan gonosztevő kevés akad, a ki korcsmába ne járjon, de meg a korcsmáros az üzletében józan fővel folyton hallgatja az ittias egyénektől jövő legtöbbször őszinte beszédeket, a melyek nagyon sok esetben bűncselekmények elkövetésének adatait képezik.

A második esethen szintén nem kevésbé fontos a szerető vagy annak közeli hozzátartozója mint bizalmi egyén, aki a vele bizalmas lábon álló gonosztevőnek, ha nem is minden, de nagyon sok titkát tudja, s ha ezek nem is egész világos adatok, de a nyomozó csendőrré nézve a legtöbbször értékesek, sőt amidőn ismeretlen tartózkodási helylyel bíró gonosztevő elfogásáról van szó, egyszerűen megbecsülhetetlenek.

A fővonásokban itt jellemzett bizalmi egyének szükségessége minden kétségen felül áll.

A nyomozást és puhátolást ugyanzólván mindig önállóan teljesítő csendőrnek mindent el kell tehát követni, hogy a lakosság őt megfelelő támogatásban részesítse és hogy minden egyes községben megfelelő bizalmi egyénekkal rendelkezzen.

A bizalmi egyéneknek a megnyerése mintegy életfeltétel a csendőrré nézve s ezért az előreszámitó ügyes csendőrnek még a szolgálaton kívüli magatartását is sok tekintetben ezen egyének megnyerése kell, hogy irányítsa s joggal mondhatni, hogy az e téren való eredmény egyszerűen a csendőr életrevalóságát is jellemzi.

Az ugynevezett tisztességes elem (intelligentia) megnyerésénél az előzékeny és készséges fellépés ugy szolgálatban mint azonkívül a legjobb eredményt biztosítja.

Az előzékenység pedig a különös gondolkodás és

figyelemben nyilvánul az ezen egyének és hozzátartozók személye feletti őrködésnél, a mely tapintatos módon eszközölve az illetőknek amugy is tudomására jut. Ilyen például a faluban vagy pusztán lakó földbirtokos lakásánál éjszakán való gyakori megjelenés és körülnézés, mert bár ez amugy is kötelesség, de azért különösen a családra nagyon megnyugtatólag hat.

Egyszóval ezen egyének minden téren való jóindulatu és készséges támogatással a legjobban megnyerhetők, mert ez bizalmat gerjeszt és a viszonttámogatásra már csak hálából is kötelez.

A mai önző kornak a kifolyása az, hogy a legtöbb egyén a csendőr támogatását illetőleg is a kéz kezé mos elvét vallja s mindenben csak az egyéni érdeket nézi. Az ily egyénekkal szemben a csendőr első sorban szintén az előzékenység álláspontjára helyezkedik, ugy szolgálatban mint azon kívül azonban egy szükségszerű tartózkodó föllépés itt már nagyon is kívánatos. Az egyéni érdekből gyakran a rokonszeny is csak mutatva lesz s ezért a csendőrnek ily egyénekkal szemben, ha arra szükség van, szintén tartózkodó álláspontra kell helyezkednie. Különösen vonatkozik ez a nőkre, kikkel szemben még nagyobb óvatosságra van szükség.

Nagyon hatásos a kisebb ajándékokkal való kedveskedés, nagyobb eseteknél pedig pénzjutalomnak a kilátásba helyezése.

Kisebb, teljesen lényegtelen a közérdeket nem sértő dolgokban a tapintatos elnézés vagy a szolgálatteljesítés közben egyes különösen a személyes érdeket előmozdító amugy is kötelességszerű nagyobb figyelem feltüntetése hozhat e téren szép eredményeket, de nagyban hozzájárul az eredmény biztosításához az ily egyéneknél gyakran tapasztalható hiúság, bosszuvágy, egymás közti harag, gyűlölség, kapzsiság és más egyéb emberi gyengeségek vagy ezek ellenkezője az erény, vallásosság, szeretet stb. ügyes és leleményes kihasználása.

Ugyancsak jó eredménnyel jár az egyes felfedezett, különösen a női becsületet érintő vagy más törvénybe nem titkózó titkok elhallgatása, ha abból a szolgálatra kár vagy hátrány nem származik, valamint a baráti viszony, itt azonban az esküvel fogadott szolgálati titok megtartása mindig szigorúan a szem előtt kell hogy legyen. A bizalmi egyénekkal való ugynevezett bizalmaskodásnak a határát a szolgálat érdeke jelöli meg, ezen túlmenni nem szabad, mert az már legtöbbször a szolgálat kárára van, tehát itt a bizalom végső határáig való elmenetel csakis egyes esetekben helyes, t. i. a midőn azt a szolgálat, illetve a nyomozás érdeke megköveteli.

Éppen határ betartása a legnagyobb figyelmet igényel.

Magamillásra méltó még a bizalmi egyének személyének a csendőr róláról való kötelességszerű titokban tartása, a melyet a szabályzat is előír, nehogy rajuk ebből kifolyólag hátrányok keletkezzenek.

Ezekből látható, hogy a csendőr szolgálata mennyi segítséget igényel.

Nemcsak a tisztességes elem, de sőt még az egyéni érdekből kifolyó állandó támogatás megnyerése is nehéz dolog ugyan, de csak a csendőr magatartásától függ; minden igyekezetét oda kell tehát fordítania, hogy e téren minél gazdagabb eredményeket érjen el, hogy ezeket azután előforduló nyomozásainál a közhiztonági szolgálat javára minél jobban értékesítse.

A csendőrlegénység érintkezése a hatóságokkal és magatartása a törvénysértőkkel szemben.

Irta: Pálffy István csendőrszervező.

A szolgálatot teljesítő csendőrlegénységnek a hatóságokkal és törvénysértőkkel szemben való magatartása, érintkezése, azokhoz való viszonya stb. az „Általános szolgálati határozmányok”-ban és a „II. Szolgálati utasítás A) általános rész”-ében általánosságban bár szabályozva van, nem lesz czéltalan dolog ezzel e helyen bővebben és a gyakorlatban szerzett tapasztalatok alapján foglalkozni.

Tudjuk, hogy a szolgálatot teljesítő csendőr helyzete nehéz, ha nem tudja a körülményeket teljesen mérlegelni, mikor eljárnia kell, de százszorosan nebezebb akkor, ha csupán a szabályokban, utasításokban és időközben kiadott rendeletekben és parancsokban tömören megszövegezett §-ok, vagy pontok az irányadói és semmi egyéb. Mert habár elég bőven meg vannak írva teendői, jogai és kötelességei, mégis minden egyes esetre határozott példát adni, vagy valamennyi eljárásra ismertető utmutatást nyújtani teljes lehetetlenség. Ezért minden csendőrnek önmagának kell törekednie arra, hogy az összes szabályokat és utasításokat áttanulmányozva, magának mintegy helyes képet alkosson s e mellett saját tapasztalatait, ismereteit is felhasználva a szabályok keretei között akként működjen, a mint azt komoly hivatása és felelősségterhes szolgálata megköveteli.

A csendőr ne csak a szabályokat ismerje, hanem szükséges, hogy emberismerete is legyen. Tudnia kell, hogy kivel miként kell érintkeznie s kivel szemben milyen magatartást kell tanúsítania, mert sikeresen csakis így felelhet meg magasztos hivatásának.

Hiába lenne annak a csendőrnek bármiféle szabály, vagy utasítás, a ki csupán annak száraz betűihez alkalmazkodva teljesítené szolgálatát. A ki olyan felelősségterhes szolgálatot teljesít, mint a csendőr, annak a szabályokban való jártasság mellett, még önállóan gondolkodni is kell tudnia, mert másként nem mint járőrvezető, de még mint másodcsendőr sem felelhet meg hivatásának.

Fölötte szükséges, hogy a csendőr teljesen tisztában legyen azzal, hogy azokkal, kik szolgálatában támogatják és kik a közbiztonság kárára vannak, tehát a hatóságokkal és törvénysértőkkel hogyan érintkezzék.

Mert az a csendőr, a ki a hatóságokkal nem tud helyesen érintkezni, nem tudja a kölcsönös jó viszonyt megteremtteni és fenntartani, hiábavaló szolgálatot teljesít; a ki pedig a törvénysértőkkel szemben helytelenül fogja fel hivatását, az csak kárára van testületünk jó hírnevének.

A csendőrnek erről a feladatáról akarok röviden beszélni, mert ennek tudása és betartása igen fontos szerepet játszik feladatunk sikeres megoldásánál.

A közigazgatási batóság és a csendőrlegénység között elvileg az illetékes járőrpáncsnok feladata az érintkezést fenntartani, a mennyiben a batóságtól személyes érintkezés alkalmával kapott szóbeli észrevételeket és megjegyzéseket, a melyek bizonyos szolgálati működésre vonatkoznak, az őrsparancsnokoknak és legénységnek tudomására hozza.

E mellett a csendőr járőrnek még az a kötelessége, hogy a közigazgatási batóság vezetőjénél, ha az az őrszékelyén, vagy az őrskörlethez tartozó valamely községben, hivatalos működésben van jelen, bemutatkozzék és esetleges felhívásait kikérje. Nagyon természetes, hogy a járőrvezető az ily bemutatkozásoknál, a szolgálatot érintő vagy azzal összefüggésben álló mindazon dolgokról, a mik iránt e batósági tag érdeklődik, tudásához képest megfelelő jelentést tenni tartozik. E jelentésnél ki kell emelnie, hogy hol és mit tapasztalt maga, miket ballott mástól és kitől.

Előadása legyen érthető, rövid és világos. Viselkedése, magatartása tiszteletteljes és katonás. Tolakodónak látszatni az ily egyénekkal szemben sobasem szabad.

A községi előjáróságokkal való jó viszony megteremtése és fenntartása is minden csendőregyén főgondját képezze. Járőrszolgálat alkalmával módjában áll, hogy a jó viszonyt ápolja. Egy fél óra mindig elég arra, hogy a község házára betérve, a községi bíróval, jegyzővel stb. elbeszélgessen s a szolgálattal, de különösen a helyi rendészeti ügyekkel összefüggésben álló tapasztalatait ezekkel közölje, figyelmüket az észlelt rendellenességekre felhívja s viszont ő is felvilágosítást kérjen a községben törtétekről vagy előreláthatólag történendőkről.

Ilyen megbeszélések alkalmával a csendőr a köteles tiszteletet mindig szemelőtt tartsa; az előjáróságok működéséről kicsinylőleg ne nyilatkozzék, sőt ennek még a látszatát is kerülje; s ha ő kérdez valamit, kérdészködése ne legyen vállaltasszerű, követelő.

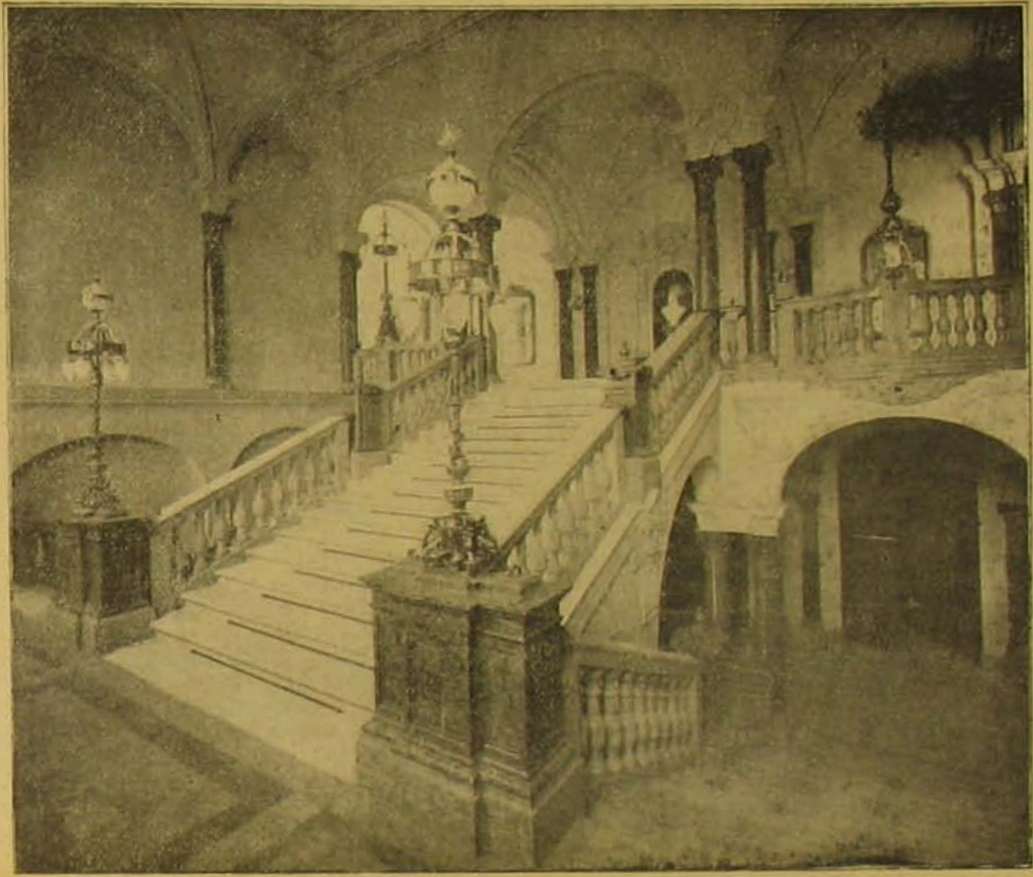
A hol a csendőrség és a községi előjáróság jó viszonyban vannak egymással, ott tetemesen meg van könnyítve a közbiztonsági szolgálat teljesítése. Mert ha kell, mindenkor szives támogatókra talál a csendőr, a mi csakis hasznára lehet neki is és a szolgálatnak is.

A községi jegyző, a bíró, az esküdt, a rendőr, valamint a község lelkeze és a tanítók folyton érintkezésben állanak a község lakosságával s velük szemben bizalmasabbak is mint a csendőrrel, így sok olyan dologról tudomásuk van, a mi a csendőrt is érdekli. S mint hogy a csendőrnek nincs olyan bő alkalma a lakosság minden rétegével érintkezésbe jönni, mint a fentebb említett egyéneknek, ezeknek a barátságát és jóakarátát kell keresnie és elnyernie, hogy adandó alkalommal teljes bizalommal fordulhasson hozzájuk szolgálati dolgokban való felvilágosításért és nyomozásoknál való mtbaigazításért.

Szolgálati fellépésnél nagyon előnyére válik a csendőrnek, ha az előjáróság támogatja. Sokféle dologban segítségére lehet, mert kikérdezésnél, bázkutataánál, elfogásnál, tömegek felosztatásánál, kóbor cigányok üldözésénél, személyazonosság megállapításánál, stb., csakis a községi előjárók segítségére támaszkodhatik.

Mind ezekben azonban eredményes támogatásra csak ott számíthat a csendőrség, a hol a kölcsönös jó viszony meg van az előjáróság és az őrs között.

Ez alatt nem azt kell érteni, hogy a csendőrnek egy előjárósági taggal szemben, ha az törvényellenes dolgot követett el, nem úgy kell eljárni, mint más egyénekkal

Lépcsőház.

A budapesti katonatiszti kaszinó. — A budapesti katonatiszti kaszinó épülete.

szemben, csupán azért, nehogy ez által a köteles jó viszony megzavartassék.

Ez téves felfogás volna, mert a csendőrnek tudnia kell, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő. De nem is hibető, hogy a csendőség és az előjáróság közti jó viszonyt egy, annak valamely tagja elleni és törvényes alapon teljesített bűnügyi vagy csak kihágási eset is megzavarhatná.

A csendőrlégénységnek, a magánosokkal szemben való érintkezésnél tanusítandó magatartásán mit sem változtathat az, hogy valaki mint törvénysértő kerül össze vele. Éppen ezért az ilyen egyénekkal szemben csupán azon okból, mert ők a törvény ellenére embertársaikat életükben, testi épségükben vagy vagyonukban megkárosították, gyűlöletet vagy megvetést mutatni, őket sértetgetni és megszegyenyítés céljából embertársaik előtt meghurcolni — nem szabad.

A törvénysértő is ember, kinek önérzete van, vele tisztességesen kell bánni, sőt lelkére kell beszélni s arra kell törekedni, hogy a javulás útjára térjen. Fel kell benne ébreszteni az önérzetet, a becsületérzést.

Tisztességes bánásmód mellett még ezeknél is tisztelget és becsületet arat a csendőr, míg ellenkező esetben olthatatlan bosszura ingerelheti őket. Már pedig amugy is hadilábon állván folytonosan és egész légiójával a büntetéseknél, óvakodnunk kell a velük való bánásmódot a megtorlás eszközeül tekinteni.

A csendőri eljárás csak a megsértett jogrend helyreállítására, a bűncselekmény tettesének kiderítésére, s a veszendőbe ment vagyonnak — ha lehetséges — előkerítésére s így visszaszerzésére kell irányulnia. A törvénysértés megtorlása nem a csendőr, hanem az arra hivatott hatóság feladata.

A csendőr csak arra törekedjék, hogy hivatását pontosan és részrehajlatlanul teljesítse s ez által úgy a hatóságok mint a magánosok becsülését és rokonszenvét kiérdemelje. Mert testületünk csak akkor állhat feladata magaslatán, ha tagjai köztisztelvényben részesülők és általában becsült egyének.

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

A dolovai komiszárus.

Közlő: *Endrédi József* orszovető.

A községekben portyázó és nyomozó csendőrrjárőrök legfontosabb támaszai az éjjeli őrkök. Ezek ügyelnek fel éjjel a község belterületén és éberségükkel nemcsak a bűncselekmények elkövetését akadályozzák meg, de az elkövetett bűncselekmények nyomozásánál is ők szolgáltatják rendszerint az első fonalat, mely nem ritkán a tettesek kiderítésére vezet.

Nagy fontossággal bír tehát, hogy az éjjeli őrkök kifogástalan előéletű, minden tekintetben megbízható egyének legyenek. Sajnos azonban, a gyakorlati életben olykor éppen ennek az ellenkezőjét tapasztaljuk. Különösen ott, a hol felfogadott állandó éjjeli őrköket alkalmaznak, nem járnak el mindig lelkiismeretesen az illetők megválasztásában, sőt előfordul, hogy az éjjeli őrkök éppen a megbízhatatlan elemekből, sőt néha éppen a közártalmuak sorából kerülnek ki.

Az alábbi történet egy ilyen éjjeli őrkökből álló bünszövetkezet bűncselekményeit tárgyalja és különösen azért tanulmányos, mert azt mutatja, hogy a csendőrnek szolgálatteljesítés közben még azokban sem szabad vakon bízni, kik hivatalunknál fogva első sorban a járőrök támogatására hivatva és különösen az éjjeli őrkökkel szemben hatványozott óvatosságra van szüksége; mert különben a szolgálat nagy hátrányára könnyen megeshetik, hogy éppen azok vezeték tév-
 utra, kikben legjobban bizakodott.

De térjünk rá magára az esetre.

Dolova községben szintén állandó éjjeli őrkök végzik a szolgálatot, még pedig négy éjjeli őr, egy főőr parancsnokságnál alatt. Ez utóbbit a lakosság általában komiszárusnak nevezi.

Az 1906. év július hó 20-án éjjel 1/2 órakor az egyik éjjeli őr azzal rontott be a laktanyába, hogy a komiszárus kéri a csendőr urakat, hogy jöjjenek haladéktalanul a községhez, mert az éjjeli őrkök meg akarják gyilkolni.

A kiküldött járőr azonnal a helyszínére sietett, hol meglepő látvány tárult eléje. Az őrszobában az egyik sarokban a komiszárus állott halálápadtan, görnyedő, összekuporodott helyzetben, kezében szorongatva kétesövű töltött fegyverét, míg vele szemben az asztal körül a három éjjeli őr, szintén botokkal és löfegyverekkel ellátva, szüntelen azt ordította, hogy ha nem ad nekik a komiszárus pénzt, kioltják az életét.

A járőr erélyes felszólítására némi csend állott be, de az éjjeli őrkök arra nézve, hogy miféle pénzt követelnek, nyilatkozni nem akartak. A komiszárus a hozzá intézett kérdésre azt a felvilágosítást adta, hogy az éjjeli őrkök még nem kapták ki egészben havi járandóságukat és ezt követelik tőle. A járőr erre felszólította az éjjeli őrköket, hogy menjenek az utcára és végezzék kötelelesszerű szolgálatukat; a mi pedig panaszkodni illeti, majd reggel adják elő a bírónak, a ki első sorban hivatott ebben intézkedni. Az éjjeli őrkök azonban megtagadták az engedelmességet és kijelentették, hogy addig egy tapodtat sem mozdulnak, míg pénzt nem kapnak és megismételték azt a fenyegetést is, hogy ha pénzt nem kapnak, meggyilkolják a komiszárust. Miután az ismételt felszólítás sem vezetett eredményre, sőt alaposan lehetett attól is tartani, hogy az éjjeli őrkök a járőrt is megtámadják, a járőr az éjjeli őrköket lefegyverezte és hogy fenyegetésük beváltásában megakadályozza őket, a községi fogdába csukatta. Az esetről aztán nyomban értesítette a községi előjáróságot, mely másnap, a megejtett vizsgálat után a három éjjeli őröt haladéktalanul elbocsátotta szolgálatából.

Az éjjeli őrkök elbocsátásuk után azonnal jelentkeztek az őrsön és a következőket adták elő:

Az 1906. év június hó 30-án este 9 óra tájban H. Gy. dolovai lakos megjelenván az őrszobában, a komiszárusnak tudomására adta, hogy K. Sz. ugyanottani lakos házában egy pénzhamisító szövetkezet működik. A komiszárus azonnal megjelent a helyszínén és a tettenért pénzhamisítókat a községhezhoz kísérte, hol azokat figyelmeztetvén cselekményük súlyos következményeire, felszólította, hogy neki hallgatási díjul hatszáz koronát fizessenek. Ez megtörténvén, a komiszárus az őrkök mindegyikének 20—20 koronát adott, a többi pedig megtartotta.

Előadták továbbá, hogy július 16-án két dolovai lakost hazalopásnál tetten értek és a komiszárus ez esetben is kiegyezett a tettesekkel és az azoktól kapott 700 korona hallgatási díjat magának teljesen megtartotta. Ez utóbbi összeg szolgáltatva az előző este a komiszárus elleni fellépésük indító okát és ebből a pénzből követeltek megfelelő részesedést.

A haladéktalanul bevezetett nyomozás teljesen igazolta az őrkök által előadottak valódiságát, sőt beigazolást nyert az is, hogy a komiszárus a pénzhamisítókat megmotozván, azok egyikétől egy 10 koronás aranyat, a másiktól pedig egy 20 koronás bankjegyet kobozott el és tartott meg magának.

De a nyomozás folyamán kiderültek még a következő esetek:

G. L. dolovai lakos beteg feleségének ápolására elhozta Hondeczon lakó sógorúját. Egy napon a komiszárus beállított lakására az összes felfegyverezett őrkök kíséretében és sógorúját felelősségre vonta, hogy hogy merészel kuruzsálással foglalkozni. Majd pedig, miután a nőket fenyegetéseivel alaposan megijesztette, kijelentette, hogy eláll a feljelentéstől, ha pénzüket előadják. Mintán a nők azt állították, hogy nincsen pénzüik, a szekrény kulcsát követelte és miután azt sem kapta meg, kutatni kezdett a szobában, majd a

A nagy díszterem.

A budapesti katonatiszti kaszinó. Folyvasó terem.

szekrény tetején megtalált kulcsal kinyitotta a szekrény ajtaját, abból az összes ruhaneműket kidobalta és az egyik ruhadarabban megtalált husz korona készpénzt zsebre dugva, azzal a kijelentéssel, hogy most már rendben van minden, az örökkel együtt eltávozott a lakásból.

Egy másik esetben a komiszárus éjjel 11 órakor két ór kíséretében behatolt R. Sz. dolovai lakos házába és úgy ezt mint nála levő fivérére felszólította, hogy a mennyeiben pár nappal előbb a kocsmában verekedtek, kövessék őket a község házához, honnan majd a csendőrséghez lesznek átkísérve.

A két testvér eleinte tiltakozott a komiszárus eljárása ellen, de miután az tágitani nem volt hajlandó, felöltöztek és a komiszárustól kísérvé elindultak a község háza felé. Utközben a komiszárus egyezkedésre szólította fel a két embert és, miután azok a náluk levő öt koronát átadták, szabadon bocsátotta őket.

U. Gy. dolovai lakosnál egyik éjjel háromnegyed egy órakor megjelent az egyik ór és a komiszárus nevében felszólította, hogy azonnal kövesse őt a község házához. Ez megtörtént, a komiszárus a bekísért embert azonnal becsukatta a község fogdába, hol reggel nyolcz óráig fogva tartotta. Ekkor is csak tíz korona lefizetése után bocsátotta szabadon.

Az 1906. év április havában a komiszárus V. M. dolovai szegény tehetetlen öreg asszonyt egy örrel maga elé kísértette és miután ráírvált, hogy hogy merészelt libát lopni, lecsukatta és két órai fogva tartás után csak azon feltétellel bocsátotta el, hogy menyétől tíz koronát kér és azt neki elhossa. Az öreg asszony azonban csak négy koronát kapott a menyétől. A mit el is hozott a komiszárusnak. Pár nap múlva újból hivatta az öreg asszonyt azon üzenettel, hogy pénzt is hozzon magával. A komiszárus ekkor még egy koronát követelt tőle. Az öreg nő ekkor elővette rongyos erszényét, hogy a koronát átadja. A komiszárus azonban most kikapta az erszényt a nő kezéből és miután a követeltet kívív még egy koronát talált, azt is magához vette.

A szegény öreg asszony hiába siránkozott, hogy ez utolsó pénze és hogy ne fossza meg ettől is, a komiszárus hajtáhatatlan maradt.

V. M. dolovai lakos fia egy napon összekülönbözött a többi legényvel a kocsmában. A csatapatéából természetesen verekedés lett. A komiszárus sietett az apát felkeresni, kit felszólított, hogy adjon neki 20 koronát, mert különben átadja a fiát a csendőröknek, kik majd alaposan elverik. Hozzátette, hogy ettől a veszedelemtől csak úgy menekülhet meg a fia, ha neki a 20 koronát átadja és ö évvel a csendőröket lekenyerezi. A 20 koronát megkapta és pereze meg is tartotta magának.

De a komiszárus ezt az ügyet ezzel még nem tekintette befejezte tnek. Pár nappal később három éjjeli ór jelent meg V. M. lakásán és a fiát — ellenkezése dacára — erőszakkal magukkal vonszolták, azt mondva, hogy a csendőrökhöz viszik. A suhancz úgy meg volt rémulve, hogy midőn az udvarra értek, birtelen a kutba vetette magát, de szerencsére az eg ik éjjeli ór még idejében elkapta az egyik karját és így sikerült megmenteni. Ezután a község házához kísérték, hol a komiszárus ráformdtt, hogy rögtön adja ide a pénzét, mert különben a verekedésért lecsukattja és másnap átadja a csendőröknek. A fiu kijelentette, hogy neki nincsen és atyja különben is fizetett már ez ügyből kifolyólag 20 koronát. Erre a komiszárus megmotozta a subanczot és a nála talált 2 koronát elvette, azután pedig a fiut kidobta.

O. J. dolovai lakos egy verekedésből kifolyólag két koronát fizetett a derék komiszárusnak.

E. P. dolovai lakos egy alkalommal ittas állapotban hazafelé ballagva, utközben egyik korona házán két üvegtáblát betörött. A komiszárus ezért becsukatta és 24 órán át házárva tartotta. Amidőn pedig követelte tőle, hogy a betörött két ablaktábláért négy koronát fizessen, E. P. erre egy husz koronást adott át a komiszárusnak azzal, hogy 16 koronát adjon neki vissza. De a komiszárus megtartotta az egészet, azt mondva, hogy a többi büntetéspénz.

De a komiszárus ur gondossága nemcsak a saját közsé-

gére, hanem a szomszédos Révaufjalura is kiterjedt. A szomszédos Révaufjalu község azon lakosai ugyanis, kiknek földje a dolovai határt érintette, a hatalmas komiszárus állandó kizsákmányolásának tárgyait képezték. A hányszor ilyen szomszéd községbeli lakos földjét szántotta, ott termett a helyszínén néhány ór és azzal a ráfogással, hogy szántás közben a mesgyét is feltörték, értékes zálogokat vett el tőlük, lovaikat és barmaikat bekísértette és azokat csak kisebb nagyobb, de legalább 10 korona birság ellenében adta tulajdonosuknak vissza. Mint a nyomozás kétségtelenül megállapította, mindezen esetekben szó sem volt kihágásról, az eljárás önkényes és törvényellenes volt.

A birságpénzeket is persze minden esetben a komiszárus ur magának tartotta meg.

Ilyen és ehhez hasonló, összesen 71 bűncelekmény bizonyult be a komiszárusra, ki éveken át akadálytalanul bűnszkodott és zsarnokoskodott az egész község fölött.

Jellemző, hogy az a komiszárus, megválasztása előtt kevés idővel hagyta el a börtönt, hol csalásért és okirathamisításért hosszabb büntetését tilte le. És a község tudva ezen körülményt, mégis megválasztotta, vagy talán éppen ezen okból alkalmazta főörnek, úgy gondolkozván — és ezen gondolkozással gyakran találkozunk a vidéki kupakitanácsoknál, — hogy egyik varju nem vájja ki a másik szemét, vagyis ott, a hol a főör maga is tolvaj, a gonosztevők óvakodnak alkalmatlankodni.

Enek a bölcselelőrelátásnak azlán rendszerint az a következménye, hogy az illető távol tartja ugyan az idegen gonosztevőket, de csak azért, hogy a vetélytársaktól megmeneküljön és maga annál nagyobb zsákmányra telhessen szert.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az eszkimók.

Az északi sarkvidéken ma már csak alig egynéhány eszkimó-törzs él, a mely többé-kevésbé ideiglenesen vagy állandóan összeköttetésbe ne jutott volna a civilizációval. Holm Gusztáv északsarki kutató utazásai közben megállapította, hogy Angmaksalik vidékén, Grönland keleti partjain lakó eszkimók eddig úgy szólván még teljesen elkülönítve éltek, de már készülődtek dél felé, hogy a dán Nyugat-Grönlanddal érintkezésbe lépjenek. A dán nyugat-grönlandiak már két évszázad óta állanak összeköttetésben a civilizált népekkel és most minden lehető elkövetnek, hogy a mennyire lehetséges, elkülönítsék őket. Az ősalapothoz visszavezetni őket lehetetlen volt és ezért az elkülönítési rendszabályokra szorítottak.

Az ország teljes megnyitása tapasztalat szerint, teljesen tönkretenné a lakosságot. Így például Smith-Sund, úgy szintén Kap-York vidéke eszkimóinak a bálnahalászokkal való érintkezésük éppenséggel nem vált hasznukra. Sőt Labradorban csak úgy, mint a Jeges-tenger nyugati partvidékein, az eszkimók erkölcsi romlása szintén ijesztő mérveket ölt. Csak az északi sarkvidék legellágyatottabb tájékán, Amerikától északra élő törzsek maradtak hátra e tekintetben. Ezek a törzsek azok, a melyekkel a „Gjöa-expedició” tagjai a Kong Williams-földön találkoztak. Egyesek ezek közül ugyan összeköttetésben voltak a felírekkel, de csak rövid ideig. A Boothia l'élis félszigeten, melyen tudvalevőleg John Ross 1831-ben a mágneses sarkpontot megállapította, az eszkimók saját adataik szerint tíz törzsre oszolva élnek. Ezekről a még civilizálatlan eszkimókról legutoljára Amundsen Roald a „Gjöa”-expedició iamert nevű vezetője közölt részletesebb leírásokat.

Amundsen útleírásában ez «ősemberek» életmódját a következőképpen vázolja:

Egyszerre szemtől szembe találtuk magunkat a kőkorszak emberével. Mintha évezredekkel tértünk volna vissza a múltba. Szemközt állottunk olyan emberekkel, a kik még két fadarab összedörzsölésével szítanak tüzet, a kik fáradságosan szerzett tápszereiket fokaolaj-tűzőn melegítik, míg mi modern főzőkészüléken alig pár pillanat alatt főztük meg ebédünket. Elmés szerkezetű, modern ismétlő fegyverekkel jöttünk azokhoz az emberekhez, a kiknek még ma is lándzsa és nyíl a fegyverük. Halászeszközük egy egyszerű szigony, a melylyel óraszámra állanak a tengerparton zsákmányra lesve, melyet egyenkint kell kezdetleges szerszámukkal felnyársalniok, míg mi hatalmas hálóinkkal annyi halat fogunk egyszerre, a mennyit csak akarunk. E tényekből azonban e népek alacsony szellemi felfogására következtetni fordított dolog lenne. A látszólag oly primitív eszközök oly tökéletesen megfelelnek rendeltetésüknek, céljuknak, hogy szerkesztésükben nyilván évszázadok tapasztalatai lettek leszűrve.

A sarki eszkimók élete évről-évre változatlanul egyhangú. Ha közeledik a melegebb évszak, itt az ideje a kajakok bőrét kijavítani, mert közeledik az a dicső évszak, a melyben a vizek ismét hajózatókká válnak és az iramszarvasvadászat is újból kezdetét veszi.

Ilyenkor dúslakodnak a húsban. De a nyár rövid. Csakhamar ismét befagynak a folyók. Óriási mennyiségben hull a hó megint és az ijesztő, barátságtalan tél újból beköszönt. Ilyenkor az eszkimó behuzódik hókunyhójába és boldogabbnak érzi magát a hófedél alatt, mint sok hatalmas és gazdag ember tornyos palotájában.

A végtelen hőmezőkön csend honol. Az eszkimók ki sem bujnak kunyhóikból, a bol a prémekeket készítik ki, míg az asszonyok a ruhákat varrják. Október tájéka mutatkoznak ismét az eszkimók, most már új ruhájukban. Bár ezek az északi embertársaink a karácsonyról mitsem tudnak, mégis ugyanezen időtáj, mikor mi Krisztus születését ünnepejük, ülik meg ők is a tél ünnepét. Az iramszarvasvadász és balkészletet ilyenkor nem kimélik és az egész napot kizárólag folytonos evéssel és ivással töltik el. Közösen építenek egy nagy hókunyhót és itt folyik le az ünnepi eszemizom, melyet csak olykor szakít félbe ének, tánc vagy bűvészműtatványok.

Egészen gondtalanul azért még sem él az eszkimó. A téli ünnep utáni időkre is kell valami élelem-készletet félretenni, mert a fókavadászat nem írott csak szokásjogon alapuló törvény szerint január közepe előtt nem veheti kezdetét és ez a hosszú idő bizony elviselhetetlen, ha üres a kamara, melyet csak februárban lehet újból megtölteni. A legjobb vadászati idő azonban csak júniusban kezdődik, ha már teljesen olvadni kezd a hó. Ekkor kezdődik a gondteljes, de csak rövid lélekzetű nyár.

Amundsen elég tetszetős színekben festi le a magnesses-sarkpont lakóinak életét, kiket ő általában boldog embereknek tart. «Nyilvánvalóan örömük van az életben -- mondja. És a haláltól mégsem félnek legkevésbé sem. Ha betegek vagy nyomorúságban vannak, hidegvérrel «Isten hozzám»-ot mondanak az életnek és megfojtják magukat. Ilyen eset ottartózkodásunk ideje alatt kettő is fordult elő.» Előadja továbbá, hogy azok az eszkimó törzsek, a melyek teljesen elkülönítve élnek, feltétlenül boldogabbak, egészségesebbek, mint az ugynevezett «civilizáltak». Ezért a férférfaj elhátrébbatlan

kötelességének tartja megóvni az Észak ez ősembereit a felérekkel való érintkezéstől.

«Az én legjobb kívánságom az eszkimók számára — írja Amundsen — az, hogy sohase érje el őket a civilizáció!» Említésre méltó, hogy Amundsen e tekintetben éppen ellentétes nézetet vall Nansennel.

KÉPEINKHEZ.

A budapesti katonatiszti kaszinó.

Rohamosan fejlődő szép fővárosunk pár évvel ezelőtt a katonatiszti kaszinó hatalmas és impozáns palotájával gazdagodott. A kiváló ízléssel épített épületben a kaszinón kívül még a torzskar és a térparancsnokság is el van helyezve.

A kaszinó az Irányi-, Veres Pálné-, Duna- és Váci-utcák által van határolva és földszintjén díszes vendéglő és kávéházi helyiségek foglalnak helyet.

Az épület Duna felőli részén van a tulajdonképpeni kaszinó, mely nem csupán társaskör és szórakozó hely, hanem tudományos egyesület is, hol katonai tudományos kérdésekről felolvasásokat tartanak és vitákat rendeznek.

A kaszinó a szokásos szórakoztató helyiségeken kívül gazdag könyvtárral is rendelkezik, táncsterme pedig egyike a legdíszesebbeknek.

Az épületet a budapesti katonai építkezési osztály tervezte és építette fel.

HIREK.

Ellenszegülések. A trencsénmegyei Melsicz községben folyó hó 16-án esteli 8 órakor Novák János ottani lakos a vele szemben szolgáltilag fellépett Jeles Ferencz csendőrnek ellenszegült. Jeles csendőr az ellenszegülő ellen szuronyát használta. Ugyancsak e hó 16-án délután a gömör- és kisbontmegyei Rozsnyó Szöllős István rozsnyói bányamunkás Horváth Ferencz szolgálatteljesítő csendőrnek ellenszegült. Horváth csendőr az ellenszegülő ellen kardját használta. Mindkét ellenszegülő sérülése könnyű.

Egy bérmozgalom megszüntetése. A Novek Fridrik és Kuller czég zlatnói üvegyárában foglalkozó 300 munkás között folyó hó 15-én sztrájkra irányuló bérmozgalom keletkezett. A gyárvezetőség részéről tett intézkedés folytán másnap a közigazgatási hatóság főnöke, valamint Szabó járásörmester vezetése alatt egy 9 főből állott járőr a helyszínén megjelent és a közigazgatási hatóság főnökének intézkedése folytán a mozgalmat szító egy munkás a gyárvezetőség által nyomban eltávolított, mire a felzigatott munkások követeléseiktől elállva, ismét munkába állottak. A járőr egyelőre a gyártelepen maradt.

A dánosi rablógyilkosság esküdtszéki tárgyalása. A múlt év nyarán a pestmegyei Dános pusztán történt négyszeres rablógyilkosság elkövetésével alaposan terhelt kóbor cigányok elleni vizsgálat befejeztetvén, az esküdtszéki végtárgyalás a vadállatias kegyetlenséggel végbevitte rablógyilkossági ügyben 16 vádlott ellen ugyanannyi védőügyvéddel a pestvidéki törvényszéknél Rónay Kamill, a pestvidéki kir. törvényszék elnökének elnöklése alatt, folyó hó 22-én vette kezdetét. A végtárgyalás, a melyre száznál több tanu idéztetett be és a melynek eredménye elé az egész ország érthető érdeklődéssel tekint, e hó folyamán aligha fog befejezést nyerni.

KÜLÖNFÉLÉK.

Egy ártatlanul halálra ítéltkártérítési pere. Demszky József vasúti alkalmazottat a przymeli esküdtbiróság a saját atyján elkövetett gyilkosság miatt kötél általi halálra ítélte. A semmitörvényes a semmisségi panaszt elvetette, azonban a császár kegyelme a halálbüntetést életfogytiglan tartó fegyházra változtatta át. Demszky úgy az előkészítő eljárásban, mint a főtárgyaláson tagadta a cselekmény elkövetését és tagadása mellett megmaradt a fegyházban is, a hol annyit sirt, hogy szemével lényegesen meggyöngült. Ezen magatartása felhívta ügyére a fegyrintézet vezetőségének figyelmét, valamint megérlelte ismerőseiben a meggyőződést az ő teljes ártatlanságáról. Adatokat gyűjtöttek tehát az újrafelvétel érdekében, különösen súlyt helyezvén arra, hogy a koronatanu vallomását ellensúlyozzák. Ez a tanu, kinek vallomása az ítéletre döntő befolyással bírt, a főtárgyaláson azt vallotta, hogy látta a fiatal Demszkyt a cselekmény színhelyéről továsietni, miközben ez azt kiabálta: „Most már békében lehetek”. Mivel pedig a megölt a fiát röviddel a cselekmény elkövetése előtt durva halátlanság miatt kitagadta, ez a vallomás nagyon plausibilis volt. A védő az egybevágó körülményeknek egész sorozatát mutatta ki, a melyek a koronatanu vallomását meggyengíteni alkalmasak voltak. Bebizonyult, hogy a tanu egy idegbeteg, hiszterikus és legkevésbé sem megbízható személy és hogy vallomása szuggesztíóra vezethető vissza. Ezen körülményeknek számos más új körülménnyel való egybevetése folytán az újrafelvétel elrendeltetett és annak lefolytatása után vádlott az ellene emelt vád alól felmentetett, mert most már úgy az esküdtek, mint a bíróság tagjai meg voltak róla győződve, hogy a körülmények végzetes összetalálkozása okozta az első ítéletet és még szerencse, hogy az ítéletet császári kegyelem nem engedte végrehajtani. Demszky most a császári kincstár ellen kártérítést kért a fegyházban töltött három évért, felszámítván elmaradt keresményét, szemének gyengülése miatti kárát, végül a védőjének fizetett díjakat is. Az igazságügyi kormány az igények egy részét elismerte és 3000 koronát azok fejében kiutalt, azonban a szemek gyengülése miatti kárt nem ismerte el, valamint a védő díjait szintén nem fizette ki és a szabadságvesztés büntetésének utolsó havát levonásba helyezte, mert ez mint vizsgálati fogság számít és nem mint szabadságvesztés büntetés. Demszky ezen igényeit a Reichsgerichtnél is érvényesítette, mire a Reichsgericht a kincstárt kötelezte a látási képesség kevesbedéseért 2000 koronának, a vizsgálati fogságban töltött egy hónap fejében 184 koronának és védői díjak fejében 1430 koronának megfizetésére. Különösen érdekes a védői díjakra való indokolás, a mely abban foglalható össze, hogy az első elítélés hozván magával az újrafelvétel költségét, a nem szabaddalban védekező kénytelen volt védőt bizni meg ügyével és a sikerre vezetett védelem költsége neki a kincstár által megtérítendő.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre, továbbá a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

Zsilinszky dr. urat kérjük, szíveskedjék bennünket hétfőn d. n. 5-6 óra között felkeresni.

B. J. M. Győrszentmárton. Mind három közleménye beérkezett. A bírálat eredményéről legközelebb értesítve lesz.

H. Gy. cz. őrmester; V. A. cz. őrmester: A beküldött nyomozásnak nincs oly tanulságos vagy egyébként bonyolult részlete, a mely a közlését indokolttá tenné.

E. Gy. B. 1. Ha a hadsereg tartalékába tartozik, akkor a honvédséghez nem léphet át. 2. Ha közvetlenül lépett a hadseregtől a csendőrséghez, innen pedig ismét a csapathoz, akkor szolgálati idejében nincs megszakítás, tehát annak beszámítása sem kell kérnie. 3. Az mindig az illető egyéniségétől és az altiszti állományban előálló fogyatéktól függ. 4. A számvivő altisztnak 70 fillér napi zsoldon kívül 35 korona havi altiszti szolgálati jutalomdíja van. 5. A szolgálatvezető őrmesternek szolgálati idejéhez mérten 35, 40 és 45 korona havi altiszti szolgálati jutalomdíja van. A számvivő altiszti és szolgálatvezető őrmesteri állások csak egyéni képesítéshez vannak kötve. Előbbinek feladata a század számvivői teendőik ellátása, utóbbinak pedig a szolgálat vezetése, bizonyos mérvben az ujonczképzés és mindkettőnek a századraktár kezelése. 6. Igen.

A. M. csendőr, Kevermes. A műkedvelői színelőadással kapcsolatos táncmulatságon, ha az nem bír politikai színezettel, a csendőr résztvehet, a színelőadásban való résztvételhez azonban előljáró parancsnoksága engedélyét kell kikérnie.

Savanyu csendőr. A ki rászolgált az ellenőrzésre, azt ellenőrzik és ez kötelessége is az őrsparancsnoknak.

K. L. csendőr. 1. Ha felülvizsgálatának alapját szolgálatban szerzett sérülés képezte, igen, különben pedig csak 12 évi tényleges szolgálat után van rá igénye. 2. Nem szükséges. 3. Éppen olyan igénye van, mint a vizsgázott altisztnak.

P. J. volt csendőr. A kívánt ntbagazításért forduljon az ottani telekkönyvi hatóságához.

Bíró csendőr. Az az ezredparancsnokságtól függ.

G. őrmester, Torza. Ő Felsőge arczképével az őrsök hivatalból láttatnak el, ezt tehát várják be.

Felvidéki zsandár. A védtörvényutasítás értelmében négy évi csendőrségi szolgálat után az állomány illetékes csapattesténél tölthető két fegyvergyakorlat engedtetik el.

Abauj őrsvezető. 1. 213-ik. 2. Nem illetékes. 3. Halált okozó súlyos testi sértést képez.

Mosó. A „Magyar mezőgazdák szövetségének nyultenyésztő alosztályánál” Budapest, IX. kerület, Mester-utca 69. szám alatt.

Cs. Cs. Nincs felvéve.

J. J. 1872. Ha majd J. J. őrmester kérdezi, megmondjuk, de önnök nem.

Argus. 1. Az őrsparancsnoki megbízásra alkalmas altisztek rangsorába még nincs felvéve. 2. Ha megbízásra alkalmasnak lesz minősítve. 3. Az előléptetéseket a kerületi parancsnokságok eszközlik.

G. őrsvezető Pappfalva. Közleményének lapunkban helyet nem adhatunk.

Érdeklődő Privigyé. 1. Idáig nem tudunk róla. 2. Az a körülményektől függ; hogy a mostaninál mennyivel lesz előnyösebb, azt még most határozottan megmondani nem lehet.

L. L. Az őrsiroda világitása és fűtése tekintetében az illetékes szabályzat 55. §-ának 4. és 5. pontja félreérthetetlen világossággal rendelkezik; vegyen magának egy kis fáradságot és olvassa el az idézett pontokat a tudni fogja azt, a mit tőlünk kérdezett. Egyébként nyáron nem szokás fűteni.

R. R. A halászati tilalom nyílt vizeken csak a halászatról szóló 1888. évi XIX. tcz. 18. §-ában meghatározott halfajokra terjed ki, vagyis csak az ezen §-ban megnevezett halfajok állanak a törvény állandó védelme alatt, a többi halfajokra tehát, — ha a halászati tiszmet nem társulatok gyakorolják, a mely társulatok a tilalmi védelmet, ministeri jóváhagyással, más halfajokra is kiterjeszthetik, — bármikor lehet halászni. Az általános halászati tilalom — a mint az idézett t. cz. 17. §-ához fűzött 2. alatti lábjegyzetből is láthatják — csak a kíméleti terekre terjed ki.

FEJTÖRŐK.

Képtalány.

Betűtalány.

nap

△

Szótalány.

- akabszállás
- rokháza
- óma
- raváralla
- opron
- r
- ákos
- unkiás
- gy
- omogy
- oka
- perjes
- emet.

Megfejtési határidő: 1908 május 4.

Mind a három talányt megfejtők között egy darab Erzsébet-királyné sanatoriumi sorsjegy lesz kisorsolva.

Lapunk f. évi 13. sz.-ban közölt fejtörők helyes megfejtése:

Szótalány: "Karbó". — Számrejtvény: "180". — Tréfás számtani feladat: "Több a baj, mint a vagy".

Helyesen megfejtették: Abádszalóki őr, Tóth Imre őrvezető Kiskunhalas, gyimesközéplaki őr, dési őr, Ambrus P. őrmester Szendrő, Adamik őrvezető Bát, jánosalmi őr, Kiss Győző csendőr Tiszamán, Pecsovits Sándor cz. őrvezető Tápicszele, Vladár Dániel jőrmester Kisszoben, czecei őr. Székely őr. Vál, Mészáros őrmester Pozsony, Pál István csendőr Sükösd, Heikort István és Gyurácz István őrvezetők Gúta, Jászfalvi Sámuel cz. őrmester Váczhartyán, hácsorsódi őr. Jeney János őrmester és Rozner János csendőr Noszlop, Gergely Sándor járásőrmester Dós, Helfert és Magyar csendőr Huszt, Fábán Imre csendőr Fucset, Kari Károly jőrm. és Székely János őrmester Kolozsvár, Antal József és Oláh István csendőrök Pettnik, Bereczky Márton cs. Vácz, Kardos László cs. Zilah, Herman József őrsv. Horozogfalva.

A kisorsolt Erzsébet-királyné Sanatorium-sorsjegyet Tóth Imre őrvezetőnek Kiskunhalasra elküldöttük.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározások.

Ö császári és apostoli királyi Felsége folyó évi április hó 4-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával: altorjai Altorjay Imre ezredesnek, a m. kir. III. sz. csendőrkerület parancsnokának, *hosszas és ügybuzgó szolgálatának elismeréséül a 3. osztályú maskorona-rendet díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.*

Ö császári és apostoli királyi Felsége folyó évi április hó 1-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Székely Dénes, m. kir. II. sz. csendőrkerületbeli cz. őrvezető II-od altisztnek *egy embernek a vízbefulástól való megmenekéséért az ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.*

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. bonvédelmi minister úr által:

Lémird Sándor, m. kir. IV. sz. és

Raier József VI. számú csendőrkerületbeli járás-őrmesterek, a közbiztonsági szolgálat terén hosszabb időn át kifejtett buzgó és eredményes működésükért.

Hornáth Pál, m. kir. VII. számú csendőrkerületbeli járásőrmester, a közbiztonsági szolgálat terén 24 éven át kifejtett buzgó és eredményes működéseért.

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Ács Géza járásőrmester,

Csaszin János és

Rak Mibály csendőr cz. őrvezetők; végül

Rusz Teofil csendőr, mert a múlt év tavaszán a Szamos-folyó kiöntése által keletkezett árvízveszély alkalmával az emberélet és vagyonmentés körül fáradságot nem ismerő kitartással, lankadatlan buzgalommal s férfias bátorsággal közreműködtek, miáltal több embert az elpusztulástól megmentettek s a lakosságnak jó példát mutattak.

Harsányi Mátyás őrmester, 16 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifejtett eredményes működéseért, különösen pedig mivel az 1900. évben özv. Balogh Andrásné porcsalmi lakos kárára történt 3500 korona értékű sertéslopás tettesét hosszabb időn át fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és szakértelemmel folytatott nyomozás során kiderítette, a tetteseket az igazságszolgáltatás kezeibe juttatta s a bűnjeleket biztosította.

Májeresik György csendőr cz. őrvezető nyolcz évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes működéseért, nemkülönben példás magaviseletéért.

Papolezi Lajos őrvezető cz. őrmester a közbiztonsági szolgálatban hosszabb időn át tanúsított, különösen pedig Hartmann Jakab szatmári, Szahy Géza csepeli, valamint Róth Géza és társa szatmári lakosok kárára

Kényelmes

havi részletfizetésre

Képes hangszer-árjegyzék ingyen és bérmentve.

hegedűk, grammofonok, fuvolák, ezimbalmok

Ünnepkő, forgatható hangszerek.

Előzékeny kiszolgálás, méltányos üzleti eljárás.

ELEK és TÁRSA

BUDAPEST,
Károly-körút 10. sz.

a mult évben elkövetett különféle lopások tettesének kézrekerítése, az igazságszolgáltatás kezeibe történt juttatása és a bűnjelek beszerzése körül igen nehéz viszonyok között fáradságot nem ismerő kitartással és szakértelemmel folytatott ténykedéséért.

Nyugállományba helyeztetett:

1908. évi április hó 1-ével:

Orbán József, m. kir. II. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is nem alkalmas.”

Választott lakhelye: Alsóboldogfalva.

Előléptettek:

1908. évi április hó 16-ával:

az öt évi tényleges csendőrségi szolgálat betöltése után: a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

Dócs József, *Karalyos Gyula* és *Nagy István* csendőrök, csendőr cz. őrsvezetőkké.

Törzsörmesteri vizsgát tett:

A m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

Aulal Imre őrsvezető 1908. évi április hó 8-án „jó” eredménnyel.

Névváltoztatás.

Kötsiber György VI. sz. csendőrkerületbeli csendőr családi nevét, a m. kir. belügyminister urnak 1908. évi márczius 12-én kelt 150218/VI-a. számú engedélye alapján „*Kutasi*”-ra változtatta.

Hótiú Márton, VII. sz. csendőrkerületbeli csendőr, családi nevét, a m. kir. belügyminister urnak 1908. évi február hó 28-án kelt 77/VI-a. számú engedélye alapján „*Hervát*”-ra változtatta.

Négru Ádám, VII. számú csendőrkerületbeli csendőr, családi nevét, a m. kir. belügyminister urnak 1908. évi február hó 28-án kelt 11365/V-a. számú engedélye alapján „*Váradis*”-ra változtatta.

Simó Sámuel, VII. számú csendőrkerületbeli csendőr cz. őrsvezető, családi nevét a m. kir. belügyminister urnak 1907. évi november hó 19-én kelt 113097/VI-a. számú engedélye alapján „*Székely*”-re változtatta.

Huba József, I. számú csendőrkerületbeli csendőr, családi nevét a m. kir. belügyminister urnak 1908. évi márczius hó 17-én 15672/VI-a. szám alatt kelt engedélye alapján „*Hunyadi*”-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Asbót József őrsvezető, *Korpádi Jolánnal*, 1908. évi márcz. 21-én, Enyingen.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Szász Dávid őrsvezető, *Nagy Ilonával*, 1908. márcz. 23-án, Szászvároson.

PÁLYÁZATOK.

IV. oszt. ntbiztosi állás Zemplén vármegye törvényhatóságánál. Fizetés 900 korona. Lakpénz 160 korona. Utifalány a törvényhatósági és közutak minden kilométerje után: kiépített közutaknál 6 korona 60 fillér, kiépítetlen közutaknál 3 korona 30 fillér, viczinális közutaknál 2 korona. Szertárbér 20 korona. Irodaátalány 16 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy évi ideiglenes szolgálat, ezen belül az előirt vizsga letétele. Kérvények Zemplén vármegye alispánjához 1908. évi április hó 30-ig.

Egy központi irtokai állás Borsod vármegye törvényhatóságánál. Törzsfizetés 1400 korona. Lakpénz 420 korona. Négy középiskolai osztály. Borsod vármegye főispánjához czimzett kérvények Borsod vármegye alispánjához 1908. május 15-ig. A nyugdíjazás esetében követendő eljárásra a honvédségi Rendeleti Közlöny (Szabályrendeletek) 1907. évi 14. számában 3833/eln. szám alatt közzétett körrendelet irányadó.

Egy egészségügyi szolgai állás Pozsony sz. kir. város törvényhatóságánál. Fizetés 800 korona és 50 korona ötödéves pótlék. Lakpénz 210 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Német és tót nyelvismeret. Egy évi próbaszolgálat. Kérvények Pozsony sz. kir. város polgármesteri hivatalához 1908. évi május hó 20-ig. A nyugdíjazás esetében követendő eljárásra a honvédségi Rendeleti Közlöny (Szabályrendeletek) 1907. évi 14. számában 3833/eln. szám alatt közzétett körrendelet irányadó.

Egy szolgai állás a budapesti kir. magyar tudományegyetemenél. Fizetés pótlékkal 700 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona. Ruhailletmény 100 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Számolás elemei. A Rector Magnificus-hoz czimzett kérvények az egyetem rectori hivatalához. 1908. május 19-ig.

Egy irtokai állás a beregszászi királyi törvényszéknél. Fizetés 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Hat havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a beregszászi kir. törvényszék elnökéhez 1908. május 13-ig.

Egy hivatalozolgai állás a temesvári kir. ítélőtáblánál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 255 korona, esetleg természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a temesvári kir. ítélőtábla elnökéhez 1908. május 15-ig.

Egy irtokai állás az érsekújvári kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a nyitrai kir. törvényszék elnökéhez 1908. évi május hó 13-ig.

Egy irtokai állás a kecskeméti kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 420 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Három havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Kérvények a kecskeméti kir. törvényszék elnökéhez 1908. május 7-ig.

Egy hivatalozolgai állás a salgótarjáni kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 160 korona vagy természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona vagy természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a balassagyarmati kir. törvényszék elnökéhez 1908. május 17-ig.

Egy hivatalozolgai állás a gödöllői kir. járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Szabályszerű lakpénz 60 korona pótlékkal, vagy természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona, vagy természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a pestvidéki királyi törvényszék elnökéhez 1908. évi május hó 2-ig.